

سایمان

پيشكوتن

کریار
 بو هموشو پينک
 به ۳ مانک یک
 به شش مانک دو
 به سالیك چوار روپه ده دا
 اعلان یا ایشکی خوپی
 له پره دواییدا ده نوسریت
 بو دو دیر ۳ آنه ده سینزیت

حفته جاریک درده چیت

هموشتیک
 بو پيشكوتن
 ده نوسری
 —
 یکی به آنه یکه

— (سال ۱ ژماره ۴۲) — (روز پیدچشمه ۱ جمادی الآخر ۱۳۳۹ ۱۰ فبروری ۱۹۲۱) —

چو ار لای قلاي عمادیه کرت زستانی بسرا هات بوی
 نه کیرا . چوه ناحیه بشپری بو سر کوزی زستانه . لو
 وخته دا عزالدین شیر حاکم حکاری له قلاي بای خوی
 قایم کردبو قلاو ولاتی تری کوتبوه ژیردستی آق قونیلو .
 له سلیمان یکی کیرایه وه که هتا قلاي کوریکل و عمادیه
 و بای وسوی له دست ایمه دا بی هیچ زستان له تونیه
 لپاش چن وختیک که حکومتی کوریکل و موصلی سر
 بخو کرد میر سید احمد وفاتی کرد . امیر شمس الدین
 برازای بو به والی او ولانه .

امیر شمس الدین — پاش نه مانی مامی حکومتی
 کوریکلی کوته ژیردست . ۳ برای هیو امیر ابراهیم امیر
 عمر و امیر حاجی محمد لپاش نه مانی امیر شمس الدین امیر
 ابراهیم برای له جیکای دانیدشت .

امیر ابراهیم کوری امیر بدر — له شویخی برای بو به
 حاکم کوریکل له وختی که بدر بک حاکم جزیره و ناصر
 یکی برای لسه حکومتی اوی هرایان کوته ناووک له
 باسی بدر بکدا به درپری نوینراوه . میر ابراهیم لبر
 خوشه ویستی ناصر بک چوه وان که له فرهاد پاشا امیر
 میران وان کاغذ بو ناصر بک ورکریت . لویشه وه بچیته
 استانبول خدمت سلطان سلیمان خان . واریکوت لو
 سره ته دا شاه طهماسب امکل کلی لشکر همولایکی وان
 کرته وه میر ابراهیم سر در که مال زورهی هات به بردا

اصحی

پاش ماوهیه

به تو اوی تی که یشم چلون پیاری بو . کدم وخته دا
 هاوتای هر نه بو . بیانی کتم پینچ مریشکا بو سر برن
 دو باره سر بران . و به کباب کران . له بردم مانا دانزان .
 دیسان کتم ای برای عرب امانیش بشکه . و کویواری
 زورمان لی منکه کتی بچوتی بشکم یا بتاق کتم (خوا تاقه
 تاقی پی خوشه) کتی تو وژنه کت و مریشکی ما هر دو
 کوره کت و مریشکی ما هر دو پچه کت و مریشکی ما
 من و دو مریشک . کتم امه نابی کتی که وابو به جوئت
 دهوی کتم بلی کتی توو هر دو کوره کت و مریشکی
 ما زنه که و هر دو پچه که و مریشکی من و سی مریشک
 بخوا ایتر له م بش کردنه تی نا پریم . دانیدشت له و جیکایه
 نه بزوت هتا هر سسیکی خوارد بتواوی همو حقیکی لی
 کردم وه و همو کره و یکی لی برده وه .

معلم مکتب سعادت

سعید صدق

۴

روشت کوردان

پاش ماوهیه

قلاي کوریکل له قلا قائمه کانی کوردستانه .
 وک ده کیرنه وه وختی که (سلیمان بک بیچن اوغلی)

منال بو بلام به یاریه امیر شرف کوری خان ابداله وه
حکومت کوریکل درا بو له سال ۱۰۰۵ ه یشدا
کوریکل له دست او ابو .

ماویتی

۴

برزی و نزمی بنیادم

خوای تبارک و تعالی له اوله وه لسر کوره أرض
حضرت آدم و حوای خالق . لپاش خلق کردنی اوان
بره بره تنه وه یان لی کوته وه . بزور جیکه کوره ارضا
بلاو بونه وه . بچکه له دخلمان لسر قصه حکته وه
نیه .

و کو کتیب تاریخ بومان ده کیرته وه له دوره کانی زمان
پیش تاریخ دا بنیادم و کو حیوان اناو زاخه و اشکوتا
ژیاون . پیدست حیواناتیان لبر کرده . خواردنیان
بره کیا و درخت بووه . له پیشدا همو قومی بم رنگه
و کو یک ژیاون .

اما امر و که ملیار و نیوی زیاتر بنیادم لسر کره أرض
هیه . له قطعه کانا دانیشتون . بازی کبان و کو اهالی
صحرای کپرو چول کلپاری و اهالی چول پاناغونیا و
بازی جیکه ترلو حال پیدشوه دا مانه وه . بازیکی تریشیان
ووش و ژیان (مدنیتهان) فبول کرد . بره بره روین
کرده برز بونه وه که او برز بونه وه (تکامل بشریت)
پی ده لپن .

او تکامله له اوله وه لئاو بنیادمه کانی کونی . مصر فنیکه
و آتوری یه وه پیدا بو . لپاشا چووه یونانستان . اهل
اویش برزتریان کرده وه له دوا ی اوانیش به سبب قوم
روما وه به اورو پادا بلاو بووه وه که امر و به تایتی برز
بونه وی (مدنیت) کوتوته ناو اهالی (منطقه معتدله
شمالی) .

و کوله پیدشوه وه کوتمان ایمه همو له نته وی حضرت
آدمین . براو برازا . خوشک و خوشکه زای یکترین

ویستی له بار کیری وه خوی بکه ینته بتلیس قزلباشه کان
له ناو بار کیری وار جیشدا پی که یشتن . میر ابراهیم له روی
آزای یه وه خوی هاو یشته قلا ی ار جیشه وه شاه
طهاسب خوی یشته سری دتا کردی به قلا که دا
دس بی چوار لای قلا کی کرت . امه چوارمانکی پیچو
اوانه که له قلا که دا چوار لایان کیرا بو تنکه تاو بون وایان
دانا که قلا که به ریک کوتنی هر دولا بدهن به دسته وه
خویشیان به زندویتی دوچن بلام میر ابراهیم و بختیه کان
که لکلینا بون بیریان لسر امه نه بو له دوا ییا اوانه ی
له قلا که دا بون لکل شاه طهاسب بون به یک له نیوه
شودا به قد پنجصد ششصد قزلباش هانه قلا که وه له بره
پیاندا به تیر . تفنک . شیر . کونه سر بختیه کان میر
ابراهیم له وخته دا دیل کرا و کوژرا برازاک و پنجا شصت
پیاویان به برینداری کیران و بردیانه لای شاه طهاسب
هر او ساته شاه وتی به زندویتی پیدستیان بکن بو رنگه
بی کمانیان کردن .

امیر احمد کوری امیر ابراهیم - لپاش کوشتنی باوکی
لسر فرهانی سلطان سلیمان خان حکومت کوریکل درا بو
۳۰ سال حکومتی اوی کرد به ناوی میر محمد کوریکلی
بیکاره ی بو . له وختی مهر عزیزونه وه خان ابدال دا
میر احمد لاینی کورانی خان ابدالی ده کرت . میر محمدی
کوری . بنی مهر سزیزی ده کرت . به یاریه دانی میر
عزیز باوکی لی خست خوی له جیکای دانیشنت . مهر
احمد بو « توله » کردنه وه چوه لای سلطان مراد خان
له ریکا به مردنی خوی چو .

امیر محمد کوری امیر احمد - پاش لی خستنی باوکی
حکومتی کوریکلی کرتی دست بلام له بیر و زین و
تی که یشتندا بشیبکی وای نه بو . چن روزیک به یاریه ی
میر عزیز را ییوارد له دوا ییا له لاینی آموزا کانیه وه وک
میر عمر و میر محمد و میر محمود بی کوژرا .

امیر احمد کوری امیر محمد - پاش کشتنی باوکی

لناو خانویکا و کو کوره ارض بی دانیش-توین ده بی به
پی براتی و خزماتی لکل یکتا به بزوینه وه .

او باوک و بایره که خویان رویشتن وایمه یان (لم
دار محنته) یعنی لم خانوه به عزیته دا بیجی هیشت .
ده بی به پی خزماتی داما چاودیری یکتا . و یاریه ی
یکتا بدین .

نابینی امر و حکومت به همو رنکی خریکی خدمت
کردنی بنیادمه بو برز بونه وه (بشریت) داما وکو میکنه
خریکه و هول ده دا . بورحتی ریکه رویشتن و بومانده
نه بونی بنیادم ریکا و پرد چاک ده کا . و بولابدنی
برسیتی و احتیاجی بنیادم به قرض دست خلی ده کری
و یاریه بی دسته کان ده دا . له لایکی تریشه وه جیکه
نخوشی بو نخوشه فقیر و هزاره کان داناوه . اوانه که
هزار و بی تاوان لویدا ده یان نوینی و خدمتیا
ده کا .

جسام یاریه دانه و ام دس کیر ویه تنها لاسر
حکومت نیه . بلکه همو بنیادمی یاریه دان و دس کرتی
یکتایان لاسر لازمه .

مادام ایمه بنیادمین و خوای تعالی ش و کو فرموتی
(ولقد کرمتنا بنی آدم) حرمت ایمه داوه بسر حیوانات ترا
ده بی داما یاریه ی یکتا بدین و به جان و جگر بو برز
بونه وی یکتا خریک بدین . که خوای تعالی حرمت ایمه
داوه بسر همو روح له بریکا و به هوش عقل بیر و فام
لوان جیا بوینه وه بوچی و کو دژنده زیانمان بو یکتا
بی . بوچی و کو دژنده بچین بکریکا و یکتا
داتالی نین . یان دستلات داری لاسر شتیکی نفامی
بی دستلاتی به پلیشی نیته وه .

ایمه همو بنیادمین . دوله مند و فقیر . به دست و بی
دست له نه وه حضرت آدمین . همومان له کوشت
و پدست و ایسکان خلق کراوین . و کو یک ده خوین

وده خوینه وه بوچی چاومان له یکتا یه وه نه بی . و کو
فرمویانه (بنی آدم اعضای یکدیگرند . چو در آفرینش
زیک کوهرند .)

لسر امر خوا و پیغمبر کردن و نه کردنی بازی کرده وه
امرمان پی کراوه . کردنه کان و کو له پیشه وه کوتمان
دست کرتن و یاریه دانی یکتا بو . نه کردنه کایش
و کو ناوردن . تی پرت کردن بو حق یکتا . بخیلی و کوره
نوانن بسر فقیرا .

توخوا حیف نیه دوکس که هر دوکیان بنیادمین و
له نته وه یه کوتونه وه چکی لپاش مله داما لاسر و پوتلاکی
یکتا بدین . رنکه اوانه و بزنان خوا اوانی بو او کرده وه
پدسه خلق کرده . بنیادم لو نوعه کرده وانه خوی
ه پاریزی بچیا بنیادمه (تو کر محنت دیگران بی غمی .
نشاید که نامت نهند آدمی .)

مادام ایمه بنه چه مان ده چی ته وه سربکی . و آخریشمان
دیاره چی مان لی دی . بوچی لکل یکتا خراب بین .
و هیچ مان حظ نه کین کسیکی ترنی نوکی بی سسری
خوی بی بخورینی و کو کوتمان اول مان چون هاتوو .
ده زانین آخریشمان چی مان لی دی . کوا بو اگر بنیادمی
برز بووه ده بی داما چاوی له نرم بونه وش بی . چونکه
هیچ کس هتا او روژی ده مری نازانی چی توش ده بی
و چی دیته ری . مادام کسی چون بتی آخری خوی
نه زانی که چی بسر دی نابی هیچ وختی به برز بونه وی
خوی بنازی . (مکن تکیه بر ملک دنیا و پشت الخ) .
و کو ام قصه یه : حکمدار لیدیا یعنی قره زوس که به
قارون بناو بانک وختی سولون حکیم له یونانه وه هاته
لای لی پرسبی . له دنیا داکسی به بختیار ده زانی .
سولونیش کوتی دوکسی اسپارطه بی قره زوس لم
قصه یه رقی هلسا . انجا سولون کنی یکی آخری خوی
نه زانی چی بسر دی من چون بو کسه بلم بختیار . چکی

قره زوس لپاش چمده وختی خوی و حکومته کیش-ی
لطرف کیخسروه وه برانه وه قصه صولون هاته دی .

ایستش ایمه به چوار پاره وعبایه که وه بوچی خومان
له خومان بکورین . فقیر و هزار پچاوی بی حرمت و سوک
نماش بکین . و هیچ کس له زور خومانه وه نه بینین .

پینج دوروزی و کوری بوراها تونیه ام دنیا یه .

دانش-توین . لپاشا اگر عمر نو حیثمان بی هر ده بی

کوچ بکین و بروین . تو خوا دنیا یه اول وابی که

یکی خلقی کردوین و له یکیکی کیشه وه پیدا بو بین و آخر پشی

رویشتن بی حیف نیه کوره ی بسر یکترا

بنوی نین . یان وکو درنده یکنری لت

و پت بکین .

اگر بنیادی لسر شتیکی پرو پوچ . بخورایی له لای

بنیاد میکی ترده تنکه تاوگرا اویش ناعلاج و کورچه

شیت برد ده هاو پر می (اذایئس الانسان طال

لسانه .)

بوچی همومان تماشای نفس خومان ناکین شتی

لکل یکی کرا پی ناخوش بو دیاره اویش لکل کسیکی

ترخابه بکا پی ناخوشه کوابو لو ناخوشی یه یان لو دل

آزاردانه چه قازانجیک دس دکوی جکه له پشه-چانی .

معلم

نسب

۴

نوسین کوردی

جاران وا به پیردا ده هات که کوردی نانو-سریت و

ناخوینریته وه . پکی درکوت که باش ده نوس-سریت و

ده خوینریته وه بلام وک زمانه کافی تر له پیشه وه ماندوینیان

تیا کیشاوه انجا بوه به ش-تیک و جیکا و شونیکی باشی

کرتوه . امیش ماندویتی دهویت بو امه که جواترو باشتر

بنوس-سریت و بخوینریته وه و جیکایی برزتر بگریته وه

جا اویش لسر خو ولاتیه کان لسر پیرداره کان و کورده

پتیه کانه که یک بکن چی پیویسته بگریت کام لای
ناتواوه تاو وگریت بو اوشتانه که وختی لکل نوسینا
جیاوازه . . . . . ش-تیک ریک خریت و دانریت ایگنا
هر و لا کوی بدویتی سر ناکویت ریک نابینریت
باش ناکونجیت .

ام خذمه نیا لسر هنی نیه لسر هموه هچکس چی

به پیرا دیت چونی به باش ده زانی چلونیا لا سوک و

باشه بیری خوی بنوبنیت هر له بیری شتیک و رگریت

و دانریت ایش تاو وده بیست . جوان ریک

ده خریت .

نهک زمانه کی خومان وازلی بهین به زمانیکی تر

بنوس-ین و خریکی شتیکی تر زیاترین . بی کلی زمان

زانین باشه به کلکه بو وختی خوی لکل پیاوی خوی له

ولاتی خوی بکلک ده هینریت . ایگنا کوردیک بو

کوردیک تر بوچ ده بی به زمانیکی تر بنوسیت اگر فیریه

و رانه هاتوه ملی باقی رادی زویش وادی اانه که امر و

کوردی ده نومن دتوانم بلم ۳ سال لمو پیش دو دیربان

به تاوای له کوردی نه ده نوسی پیشیان نه ده خوینرایه وه .

که ده-تیان دایه هر ده روزی کران بو له پاشا راهات

فیربو باش تریش فیرده بی زورشتی وام دیوه که به زمانیکی

ترده نوس-سریت پکی پریه له کوردی وک هنی نوس-ینی

فارسی که له دیر بکدا ۳ و چوار قصه ی کوردی ناو

ده هاو برزیت . انجا کوابو تو ام کاغذه که بو کوردیکی

ده نیری یک جاری بیکه به کوردی و بینوسه .

زور دربر می نه که وه چاکه نوسین و خویندنه وه

کوردی چونکه له وختی ایمه داهات و زیاتر له پیشو بکلک

هینرا پیویسته لسرمان که همولا خریک بین وای دامنرینین

لپاش ایمه زور پیوه ماندو نه بن بوله بولمان بونه نهرن خوشه .

پیشکوتن

۴

له چاپخانه حکومت له ساپانی چاپ کرا .